

Asia: VN/1258/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi sekä sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta

1. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain lukua 7 Palkkatuki koskevat kysymykset

1 § Palkkatuki (sis. palkkatuen määritelmän)

- **Lisättäisiin palkkatuen tarkoitukseen vammaisten ja pitkäaikaissairaiden sekä 60 vuotta täyttäneiden pitkäaikaistyöttömien työn saannin ja työelämään osallisuuden lisääminen.**

Ei kommentoitavaa.

2 § Palkkatuen yleiset edellytykset

- **Rajattaisiin palkkatuetun työn kohderyhmää**

Kohderyhmän rajauksessa mietityttää eniten 25-30 vuotiaiden nuorten asema koska se on hieman ristiriidassa nuorisotakuun kanssa. Nuorisotakuu koskee kaikkia alle 30-vuotiaita nuoria. Uuden rajauksen myötä 25-30 -vuotiaat nuoret ovat eriarvoisessa asemassa, koska heiltä vaadittaisiin kuuden kuukauden työttömyys ennen palkkatuella työllistymistä. Nuorten tilanteisiin täytyy reagoida nopeasti ettei työttömyys pääse pitkittymään. Ammattikouluttamattoman nuoren lisäksi myös koulutetun, mutta täysin vailla työkokemusta olevan nuoren työllistyminen on myös haasteellista.

Esityksestä ei käy myöskään ilmi kuuden kuukauden työttömyyden määrittely. Onko kuuden kuukauden työttömyyden oltava yhdenjaksoista?

3 § Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset

- **Työnantajiin lisättäisiin hyvinvointialue ja poistettaisiin luonnollinen henkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa (kotitalous)**
- **Tuotannollisista tai taloudellisista syistä viimeisten 12 kuukauden aikana irtisanoneelle työnantajalle tuki voitaisiin myöntää, jos tämä on ottanut saman määrän henkilöitä työhön irtisanomisen jälkeen**
- **Palkkatukea ei myönnettäisi uudestaan työnantajalle saman henkilön palkkaamiseen poikkeuksena vamman tai sairauden perusteella, oppisopimuskoulutukseen tai 60 vuotta täyttäneen pitkäaikaistyöttömän työllistämiseen myönnetty tuki tietyin edellytyksin**

Tämä muutos (kolmas kohta) on haasteellinen kun kyse on vaikeasti työllistettävistä asiakkaista. Heidän kohdallaan ovat palkkatukijaksot olleet aluksi lyhyitä ja niitä on jatkettu samalle työnantajalle jos kaikki on mennyt hyvin. Muutos tulee todennäköisesti lisäämään työkokeilun käyttöä ennen palkkatukijaksoa koska yksityiset työnantajat ovat varovaisia työllistämään suoraan 10 kuukaudeksi esim pitkään työttömänä ollutta henkilöä.

Muutos vaikuttaa ratkaisevasti myös työhallinnon vahvaan yhteistyöhön isojen kolmannen sektorin toimijoiden kanssa, jotka työllistävät vaikeasti (avoimille työmarkkinoille) työllistyviä asiakkaita. Asiakkaiden polku työelämään on useimmiten pitkä ja vaati vahvaa ohjauksellista tukea. Se, että palkkatukea ei voitaisi myöntää enää saman työntekijän palkkaamiseen uudestaan samalle työnantajalle vaikuttaa suoraan asiakkaiden palvelupolun tarpeettomaan katkeamiseen. Työpajat ja muut vastaavat ovat tärkeä linkki asiakkaalle työttömyyden ja avoimille työmarkkinoille työllistymisen välillä.

Hyvää on se, että palkkatukea voidaan myöntää uudestaan saman henkilön palkkaamiseen vamman ja sairauden perusteella, 60v täyttäneelle ja oppisopimuskoulutukseen. Oppisopimuskoulutuksen osalta on tärkeää, että henkilö voi normaalin palkkatukijakson jälkeen jatkaa opiskelua samalla työnantajalla.

5 § Palkkatuella katettavat palkkakustannukset

- **Työnantajan sivukuluja ja lomarahaa ei jatkossa luettaisi palkkatuella katettaviin kustannuksiin**
- **Muita tarkennuksia tukikelpoisten kustannusten määritelmään**

Ei kommentoitavaa.

6 § Palkkatuen määrä ja kesto

- **Tuen määrä olisi työttömyyden kestosta riippumatta 50 % palkkakustannuksista**
- **Tuen kesto 5 tai 10 kuukautta, kuitenkin enintään työsuhteen pituinen**
- **Palkkatuki voitaisiin myöntää uudelleen toiselle työnantajalle heti edellisen palkkatukijakson päätyttyä, jos henkilö kuuluisi edelleen palkkatuen kohderyhmään ja tuen myöntäminen olisi tarkoituksenmukaista**

Esityksessä sanotaan, että uusi palkkatuki voitaisiin myöntää toiselle työnantajalle enimmäiskestoisen tukijakson jälkeen ilman jähysääntöä. Jähysäännön poistuminen on hyvä asia. Tätä kohtaa toivottaisiin kuitenkin tarkennettavan. Pitääkö tukijakso olla aina enimmäiskestoisen vai voiko palkkatukea myöntää uudelleen toiselle työnantajalle esim. 3 kk palkkatukijakson jälkeen?

7 § Palkkatuki alentuneesti työkykyisen palkkaamiseen

- **Tuen määrä olisi 70 prosenttia palkkakustannuksista**
- **Tuki myönnettäisiin 10 kuukauden ajaksi sillä perusteella, että vamma tai sairaus vaikeuttaa huomattavasti sopivan työn saamista**
- **Tukea voitaisiin jatkaa samalla työnantajalla tietyin edellytyksin enintään 24 kuukauden jaksoissa.**

Tässä muutoksessa (kolmas kohta) on hyvää se, että ensimmäinen tukipäätös voidaan tehdä vamma/sairaus perusteella ilman tuottavuuden alentumisen tutkimista. Tämän muutoksen uskoisi alentavan työnantajien rekrytointikynnystä.

Jatkopäätösten osalta tulee hallituksen esityksen mukaan olla palkkatukijakson aikana hankittu lääkärinlausunto henkilön työ- ja toimintakyvystä. Ja sen pohjalta TE-viranomaisen tulkinta, että vamma tai sairaus alentaa työn tuottavuutta. Työnantajan täytyy hakea ja valmistella jatkohakemusta todella ajoissa koska asiakkaiden lääkärinlausuntojen saaminen ei ole nopeaa. Tässä kohdassa pitäisi riittää myös aiemmat B-lausunnot, joissa on otettu kantaa asiakkaan työ- ja toimintakykyyn tai vamma/sairaus on diagnosoitu ja pysyvä.

8 § 100 prosentin palkkatuki

- **Tuki myönnettäisiin 10 kuukaudeksi. Tukikelpoisia palkkakustannuksia korotettaisiin kertoimella 1,23 työnantajan sivukulujen kattamiseksi laskennallisesti.**
- **100 prosentin palkkatuki olisi mahdollinen kaikille yhdistyksille, säätiöille ja rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille**
- **Jos työnantajan toiminnalla on työ- ja elinkeinotoimiston arvion mukaan vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, 100 prosentin palkkatuki myönnettäisiin de minimis -tukena. Muussa tapauksessa tuki olisi EU:n valtiontukisääntelyn ulkopuolista tukea. Arvioinnin kriteereistä säädettäisiin erikseen valtioneuvoston asetuksella.**

Esitys työnantajan sivukulujen kattamisesta laskennallisesti vähentää oleellisesti sellaisten pienten yhdistysten työllistämistä, joilla ei ole muita tuloja kuin yhdistyksen jäsenmaksut. Alueemme kuntakoikeilu on tehnyt kartoituksen tästä asiasta ja yhdistyksille jäisi omaa maksuosuutta noin 20-80 euroa kuukaudessa. Se on pieni summa, mutta vuositasolla merkittävä jos tuloja ei ole. Puhumattakaan siitä, että palkkatuella työllistettäviä henkilöitä on useampi. Jos omaa maksuosuutta jää niin ei voida puhua enää 100% tuesta. Esitämme laskennallisen kertoimen nostamista 1,26.

Perusteluna nostolle on myös se, että näin ollen sivukulujen osuus olisi yhtenäinen myös ESR+ hankerahoituksen kanssa. Siellä palkansaajan sivukulujen kerroin on 26,40%.

Esityksessä kauppavaikutusten arvioinnin kriteerit ovat epäselvät. Puhutaan EU jäsenvaltioiden välisestä kaupasta mutta arviointikriteerien kohdasta 1 saa sen käsityksen, että 100 000 euron raja koskee kuitenkin kotimaan myyntiä. Euromääräinen raja on alhainen ja poissulkee tuen piiristä ne yhdistykset, jotka rahoittavat tavaroiden ja palvelujen myynnillä omaa toimintaansa eli työttömien työnhakijoiden valmentamista kohti avoimia työmarkkinoita.

Edellä mainitun lisäksi työllisyyspoliittisista avustuksista tehdyn tutkimuksen mukaan hankkeen vuosibudjetti on tyypillisesti noin 104 000 euroa vuodessa. Näitä hankkeita on käynnissä keskimäärin 120 – 150. Merkittävänä etuna ESR-hankkeisiin verrattuna mainittiin alueellinen kattavuus. Tutkimuksessa mainitaan työllisyyspoliittisilla hankkeilla olevan merkittävä rooli kohderyhmien työllistymisedellytysten vahvistamisessa ja järjestöjen roolin tukemisessa alueiden työllisyysenhoidossa.

Käytännössä työllisyyspoliittiset hankkeet ovat paikallisia, eikä niillä ole vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, joten 100 prosentin tuki tulisi voida myöntää Euroopan Unionin valtioneuvoston ulkopuolisena tukena. Olemme Etelä-Pohjanmaalla rahoittaneet laadullisesti ja osavasti toteutettuja ja hyvin toimivia TYPO hankkeita. Jos kauppavaikutusten arviointi rajaa pois laadulliset toimijat niin se olisi kuolinisku kansalliselle hanketoiminnalle.

10 § Palkkatuki oppisopimuskoulutukseen

- **Palkkatuen määrä oppisopimuskoulutuksessa olisi 50 % ja pysyisi samana koko koulutuksen keston ajan**
- **Palkkatukea myönnettäessä tuki olisi mitoitettava koko sille ajalle, jonka työ- ja elinkeinotoimisto arvioi tarkoituksenmukaiseksi.**
- **Tukea voitaisiin jatkaa, jos henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukainen oppisopimuskoulutuksen kesto muuttuu koulutuksen aikana**

Ei kommentoitavaa.

11 § Tuella palkatun siirtäminen

- **Edelleen siirtämisestä tehtäisiin erillinen päätös ja säädettäisiin edellytykset edelleen siirtämiselle**

Ei kommentoitavaa.

2. Huomioita lukuun 7a 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuki

Huomioita 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuesta (luku 7a, uusi luku)

- **Tuki on uusi**
- **Tuki myönnettäisiin ilman tarkoituksenmukaisuusharkintaa, jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät.**
- **Tukea maksettaisiin 70 prosenttia tukikelpoisista palkkakustannuksista 10 kuukaudelta, kuitenkin enintään työsuhteen keston ajalta.**
- **Tukikelpoisina kustannuksina pidettäisiin samoja palkkakustannuksia kuin palkkatuetussa työssä.**

55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki on hyvä asia. Tuki ei ole palkkatukea vaan siinä olisi erillinen määräraha. Monet työnantajat kuitenkin käyttävät palkkatuesta edelleen termiä työllistämistuki.

Tässä tukimuodossa ongelmaksi saattaa nousta se, että työnantajaan liittyvät tuen myöntämisen edellytykset eroavat palkkatuesta siinä, että verovelat estävät tuen myöntämisen vaikka työnantajalla olisi voimassa oleva maksusuunnitelma velkojen maksamisesta.

Ei voida puhua yksinkertaistamisesta jos samalla työnantajalla on verovelkoja ja

- a) työnantaja saa palkkatuen henkilöstä X
- b) työnantaja ei saa 55-v täyttäneiden työllistämistukea henkilöstä Y

Tähän kohtaan esitämme muutosta, siten että myöntämisen kriteerit ovat verovelkojen osalta samat kuin palkkatuessa.

3. Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

- **Työvoimakoulutuksen yhteishankinta (5 luku 7§) ja työolosuhteiden järjestelytuki (10 luku 3§)**
- **Työllisyyspoliittinen-avustus (säädetäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetulla asetuksella)**
- **Työsopimuslain 13 luvun 6 §:n 2 momentin 2 kohdan muuttaminen**

Ei kommentoitavaa.

4. Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

Ei kommentoitavaa.

5. Huomiot julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain muihin lukuihin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

Kommentit julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain lukuihin 1, 2, 3, 11, 12, 13 ja 14, 7 luvun 4, 9 ja 12-15 §:iin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

- **Mainittuihin lukuihin ja lakeihin on tehty vähäisiä tai teknisiä muutoksia.**

Ei kommentoitavaa.

6. Yleiset huomiot

Yleiset huomiot:

- a. Huomiot ehdotetun sääntelyn suhteesta hyvään hallintoon ja perustuslakiin**
- b. Huomiot esitysluonnoksen vaikutusarvioinnista**
- c. Muuta kommentoitavaa**

Palkkatukiudistuksen tavoitteena on lisätä yritysten palkkatuen käyttöä. Lisäksi tavoitellaan vähemmän byrokraattisempaa ja ennakoivampaa järjestelmää, ja että myöntö- ja maksatusprosessi olisi nopeampi. Näihin tavoitteisiin voi olla vaikea päästä, jos erityisesti maksatusprosessi ei nopeudu. Varsinkin yrityksille palkkatuen maksatus on viivästynyt kohtuuttomasti ja yritysten kiinnostus palkkatuen hakemiseen voi jo tästä syystä vähentyä. Palkkatukea pitäisi pystyä maksamaan ennakkona jokin osa kokonaistuesta, jotta yrityksille ei aiheudu kohtuutonta haittaa maksatuksen viivästymisestä.

Rintala Sirpa

Etelä-Pohjanmaan ELY - yhteislausunto Etelä-Pohjanmaan TE-toimiston kanssa